

Ambitie VTE Noordelijke Vrije Koloniën

De Stichting Weldadigoord heeft een visie op toeristische ontwikkelingen 2018-2023 in de Vrije Koloniën van Weldadigheid opgesteld. De werkgroep VTE Noordelijke Vrije Koloniën stelt voor deze visie te omarmen en te benutten voor de verdere recreatieve ontwikkeling van het gebied door aan de visie een uitvoeringsprogramma 2019-2023 te koppelen.

4 Visie op toeristische ontwikkelingen 2018-2023

Op basis van de Sterkte-Zwakte analyses heeft de SWO in samenwerking met de Weldadige Oorden een visie op de toeristische ontwikkelingen in het gebied voor de komende 5 jaar ontwikkeld. Deze visie geeft aan hoe de belangrijkste zwakke punten kunnen worden verbeterd en hoe de sterke punten nog beter kunnen worden benut. De visie van de SWO op de toeristische ontwikkeling van het gebied van de Vrije Koloniën wordt uitgewerkt op basis van vijf hoofdlijnen:

1. Organisatie
2. Beleefbaarheid van / in het gebied rond het unieke verhaal
3. Het decor van 3 Nationale Parken (incl Holtingerveld en de Linde vallei)
4. Kwaliteit en op termijn kwantiteit van de overnachtingslocaties in het gebied
5. Marketing en ontsluiting van het gebied

Op basis van deze visie zal de SWO in nauwe samenwerking met de lokale overheden, provincies, recreatieschappen en de MvW projecten definiëren die een substantiële bijdrage leveren aan de toeristische ontwikkeling van het gebied. Uitvoer en implementatie

van deze projecten zal plaatsvinden door de na overleg meest geschikte partij(en).

De SWO wil zich actief inzetten voor het zorgtoerisme. Hierbij richt zij zich op het VN verdrag waarin is afgesproken dat mensen met een beperking meedoen in de samenleving, ook op het gebied van toerisme en recreatie. De SWO is maatschappelijk betrokken en vindt het vanuit die hoedanigheid haar plicht dat het gebied van de Vrije Koloniën van Weldadigheid voldoende mogelijkheden biedt voor de bezoeker met een beperking.

De afgelopen periode is er veel gebeurd om het toerisme in het gebied te stimuleren. Maar er moet nog heel veel gebeuren als we alleen al het aantal toeristische overnachtingen weer op de 100% van 20 jaar geleden willen krijgen. Bij de nadere uitwerking van de 5 visie hoofdlijnen hieronder staat in hoofdstuk 5 ook per hoofdlijn een opsomming van een aantal ideeën. Sommige concreter dan anderen. Een aantal al voorzichtig in gang gezet. Ideeën van de SWO, de Weldadige Oorden, de MvW, of vanuit diverse overheden.

4.1 Organisatie

- Het gebied ligt verspreid over 3 provincies, 3 gemeentes en heeft te maken met meerdere recreatieschappen,

waterschappen en provinciale en gemeentelijke marketing organisaties. De SWO is opgericht om in samenwerking met alle relevante organisaties het toerisme te stimuleren. Om de ontwikkeling van het gebied van de Vrije Koloniën op meerdere terreinen vorm te geven is een aantal jaren geleden, als onderdeel van de het Kolonie Plan, het initiatief genomen voor het oprichten van een Vrije Tijds Economie (VTE) overleg voor dit gebied. In dit overleg is een aanzienlijk deel van bovengenoemde partijen vertegenwoordigd.

- De SWO zal er naar streven om in het VTE overleg relevante toeristische ontwikkelingen in ons gebied te helpen initiëren, coördineren en implementeren. Samenwerking is cruciaal. De SWO zal ernaar streven dat het VTE overleg geleid zal gaan worden door een gebied coördinator.
- De SWO voorziet ook een nauwere operationele samenwerking met de Toeristische Informatie Punten van de gemeente Westerveld en het Huis van Weldadigheid.

4.2 Beleefbaarheid van/in het gebied rond het unieke verhaal

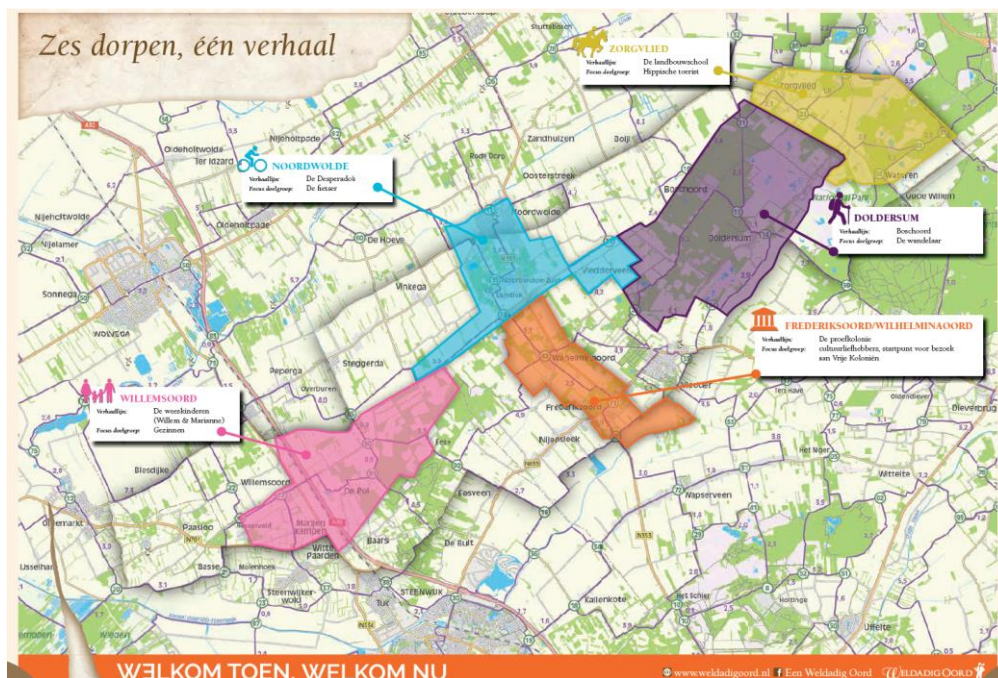
- De SWO wil de komende 5 jaar de toeristische ontwikkelingen in het gebied van de Vrije Koloniën stimuleren door te focussen op ons Unieke Verhaal. Hiermee kunnen wij ons onderscheiden van “concurrerende” vakantiebestemmingen. Een uniek verhaal dat zelfs genomineerd is voor de wereld erfgoed lijst van Unesco. Nadat gasten in ons gebied een bezoek hebben

gebracht aan het huis van Weldadigheid kunnen zij zich op vele plekken in ons gebied onderdompelen in het verhaal. Elke regio met zijn eigen specifieke verhaallijn en zijn eigen manier om gasten daarin mee te nemen. Meer focus op dit Unieke Verhaal zal gestimuleerd en verder ontwikkeld worden:

- Het Huis van Weldadigheid in Frederiksoord zal zich ontwikkelen als het centrale punt van het gebied. Van hieruit zullen gasten gestimuleerd worden om het gebied tot in al zijn uithoeken (van Willemsoord tot Zorgvlied) te gaan verkennen.
- Milieu verantwoord vervoer door het gebied van de Vrije Koloniën zal verder ontwikkeld worden zodat gasten op diverse manieren in staat zijn het gebied en het verhaal te beleven. Tevens aandacht voor de kwaliteit van de vervoersinfrastructuur.
- Initiatieven zullen worden ondernomen om het gebied zowel voor bewoners als gasten meer “fysiek” herkenbaar te maken in het landschap. Deze initiatieven zullen tevens de focus op het unieke verhaal versterken.
- Bewoners zullen zoveel mogelijk betrokken worden bij de toeristische ontwikkelingen. Zij zijn de ambassadeurs van het gebied en het verhaal. Zij zijn mede in staat om gasten unieke ervaringen te bezorgen.
- Landschappelijke ontwikkelingen zullen gericht zijn op het versterken van het historische karakter van de bebouwing

en op het historische karakter van het agrarische landschap met bijbehorende landbouwgewassen. Samenwerking met de (pacht) boeren is cruciaal. Ontwikkeling van streekproducten op basis van koloniale landbouwgewassen zal sterk gestimuleerd worden.

- Op basis van behoefte van gasten zullen rondom het verhaal meer toeristische producten in het gebied worden

ontwikkeld. Externe experts zijn betrokken bij het bepalen van verdere behoefte analyses van toeristen.

- Bij alle ontwikkelingen zal rekening gehouden worden met de toegankelijkheid van minder validen.

4.3 Een decor van 3 nationale parken _

- Naast de sterke focus op het unieke verhaal ziet de SWO het “decor van 3 Nationale Parken” als een integraal en zeer belangrijk onderdeel van deze visie. Wij willen de ligging tussen de Nationale Parken meer gaan benutten door het stimuleren van milieuverantwoorde fysieke vervoersverbindingen tussen ons gebied en de omliggende nationale parken. Onder de 3 Nationale Parken verstaan wij ook het Holtinger Veld en de Linde Vallei. De SWO voorziet tevens het belang van het verder ontwikkelen van thema routes die het gebied van de Vrije Koloniën verbinden met de omliggende Nationale Parken en het verder ontwikkelen van de samenwerking met arrangement partners in de gebieden om ons heen. Toeristen trekken zich niets aan van grenzen.
- Met eigenaren van omliggende natuurgebieden zal overlegd worden over het verbeteren van de toeristische infrastructuur en toegankelijkheid.

4.4 Kwaliteit en kwantiteit overnachtingslocaties

- De SWO constateert een ontwikkeling waarbij gasten behoefte hebben aan kwalitatief hoogstaande overnachtingslocaties die ook nog eens onderscheidend zijn. De SWO wil de komende 5

jaar waar mogelijk initiatieven op dit gebied ondersteunen en faciliteren.

- Recreatieve ondernemers zullen zoveel mogelijk gestimuleerd worden om het gastheerschap in het algemeen en de kennis van het unieke verhaal in het bijzonder, op een hoger plan te brengen. Hiertoe wil de SWO met bestaande partijen een specifieke training ontwikkelen die opleidt tot gastheer van de Vrije Koloniën en van de omliggende Nationale Parken om ons heen.

4.5 Marketing & ontsluiting van het gebied

- Het gebied van de Vrije Koloniën en het verhaal van Johannes van den Bosch is bij potentiële gasten vrijwel niet bekend. Hierdoor staat ons gebied op het moment dat zij besluiten waar ze hun vakantie gaan doorbrengen, niet op hun voorkeurslijstje. De SWO zal dan ook een grote inspanning leveren om de naamsbekendheid van ons gebied te vergroten. Dit zal zij o.a. doen door:
  - Verder door ontwikkelen van de website weldadigoord.nl in samenwerking met welkomtoenwelkomnu.nl van de MvW en kolonievanweldadigheid.eu van het Unesco-dossier.
  - Voeren van campagnes op sociale media
  - Uitbreiden van het aantal Kolonie Informatie Punten

- Consequent doorvoeren van de huisstijl op alle communicatieve uitingen (inclusief brochures, fiets-, wandel-, paard- en autoroutes)
- Huisstijl altijd in nauw overleg met de MvW
- Uitgeven van persberichten, organiseren van persreizen
- Aandacht zal besteed worden aan een logische en éénduidige bewegwijzering van buiten het gebied het gebied in. Dat geldt ook voor de bewegwijzering in het gebied

Deze visie is gecommuniceerd met alle relevante partijen in het gebied. Provincies, gemeentes, recreatieschappen en Weldadige Oorden. Samenwerking tussen deze partijen zal cruciaal zijn voor het bereiken van de doelstellingen van de SWO

Uitvoeringsprogramma 2019-2023

De gezamenlijke inspanning van de partners in het gebied (gemeenten Westerveld, Steenwijkerland, Weststellingwerf, Recreatieschap Drenthe, Marketing Oost, Marketing Drenthe, Stichting Toeristische promotie Westerveld, provincie Drenthe, Maatschappij van Weldadigheid, Stichting Weldadig Oord, Stichting Koloniecentrum) is gericht op het versterken van de recreatieve ontwikkeling in de Noordelijke Vrije Koloniën. De cultuurhistorische en natuurlijke waarden van het gebied worden beschermd, ontwikkeld en als aantrekkelijk reisdoel uitgebouwd. Door een gezamenlijk uitvoeringsprogramma neer te zetten, denken we krachten te bundelen en samen te zorgen voor een gebied wat boven het maaiveld uitsteekt.

Met het gezamenlijk uitvoeringsprogramma wordt beoogd om enerzijds een aantal zaken nadrukkelijk vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid op te pakken. En tegelijkertijd zorgen we ervoor dat de verschillende partners hun taak en verantwoordelijkheid uit kunnen oefenen.

De fysieke inrichting van de openbare ruimte is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de gemeenten in samenwerking met de grondeigenaren in het gebied. Het ontwikkelen van en investeren in toeristische trekpleisters getuigt van goed ondernemerschap, waarvoor ondernemers in eerste instantie het initiatief nemen. Daar waar het nodig is om, ten behoeve van samenwerking risicodragend te investeren, vooruitlopend op de te verwachten inkomsten, zijn betrokken overheden bereid om te helpen de eerste periode te overbruggen met inzet en middelen. Voor samenwerking en investeringen worden plannen afzonderlijk en in samenhang op degelijkheid en kansrijkheid beoordeeld. Lokaal worden verhalen en beleving uitgewerkt tot een aantrekkelijk aanbod voor bezoekers. Marketing organisaties helpen vervolgens deze producten onder de aandacht te brengen bij de doelgroepen. Stichting Koloniecentrum zorgt voor een museum, beleving van het verhaal van de vrije koloniën die dient als startpunt van een bezoek aan het gebied. In lijn met de visie van Stichting Weldadigoord, spannen partijen zich samen in om het verhaal van de Vrije Koloniën in 5 deelverhalen buiten zichtbaar en beleefbaar te maken. Waar naast het historisch perspectief, ook aandacht voor de vertaling van het gedachtengoed van Johannes van den Bosch naar het hier en nu is. Zo wordt er extra aandacht besteed aan zelfvoorzienendheid, circulaire economie en duurzaamheid en aan zorg en toegankelijkheid voor mensen met een beperking (geestelijk of fysiek).

Het verkrijgen van de titel Unesco Werelderfgoed gaat bijdragen aan de bekendheid van het gebied, maar is geen noodzakelijke voorwaarde om de toeristische ontwikkeling te verbeteren.

In de uitvoering richten we ons op een aantal thema's, te weten:

1. Versterking marketing en ontsluiting (duurzaam) van het gebied, waarbij voldoende aandacht voor spreiding en voorkomen van overlast door (te snelle) groei van toerisme. Accenten verschillen per dorp. Vanuit het centrale punt Huis van Weldadigheid, worden bezoekers actief doorverwezen
  - a. Frederiksoord-Wilhelminaoord de proefkolonie
  - b. Doldersum, Boschoord en bosbouw
  - c. Zorgvlied, landbouwschool
  - d. Noordwolde, de Desperado's
  - e. Willemsoord, de weeskinderen
  - f. En verder weg wordt verwezen naar de onvrije koloniën in Veenhuizen en Ommerschans en de 2 koloniën Merksplas en Wortel
2. Versterking van beleefbaarheid van het gebied en uitdragen van gedachtengoed Johannes vd Bosch in de huidige tijd
3. Versterken van kwaliteit en kwantiteit van voorzieningen, verblijfsmogelijkheden en horeca
4. Versterken van verbinding met omliggende natuurgebieden en toeristische trekpleisters

Met prioriteit moet eerst ingezet worden op

(1) **marketing van** het huidige **aanbod** en dit op elkaar afstemmen. Structureel menskracht voor coördinatie is essentieel (voornemen is om dekking voor de inzet van de M&C medewerker vanaf medio 2020 vanuit gebiedsontwikkeling Frederiksoord e.o. gedekt te krijgen, budget voor uitvoering is daarin niet opgenomen). Benut momenten waarop mensen de regio al bezoeken (evenementen) om het verhaal van de Koloniën onder de aandacht te brengen.

(2) **Communicatie** in het gebied, bezoekers actief wijzen op de mogelijkheden moet op korte termijn verbeteren. Dat vergt bekendheid van wat er kan bij de eigen ondernemers, inwoners en vrijwilligers en gastheerschap om dat ook doelgroepgericht over te dragen aan de gasten. (3) **Parkeren** en overstappen moeten goed en duidelijk zijn. Daarvoor eerste prioriteit om de terreininrichting rondom Huis van Weldadigheid op orde te brengen, bewegwijzering ernaar toe duidelijk en een uitnodiging om het gebied verder te verkennen (o.a. maquette). Daarmee is de inzet het versterken van het Huis van Weldadigheid als centrum van het (aanstaande) Unesco-gebied, van waaruit de toerist het gebied van de Noordelijke Vrije Koloniën en aanpalende landschap/natuur verder zal intrekken en beleven.

(4) Vervolgens inzet op strategische **P&I plekken** in een groter gebied, waar met name overstap van auto op fiets mogelijk is en de voorzieningen op orde zijn voor gasten die al langer onder weg zijn.

Investeringsvoorstel Uitvoeringsprogramma 2019-2023 VTE Noordelijke Vrije Koloniën

Voor de eerste jaren wordt ingezet op Marketing (het gebied moet bij een groter publiek bekend worden), versterken van de belevingsmogelijkheden en bezoekmotieven (investeringen) en zorgen dat wat er aan voorzieningen en infrastructuur is, goed wordt onderhouden. Daarvoor is een lijst van projecten opgesteld (zie bijlage in excel).

Samengevat komt dat neer op de volgende investeringen:

Ambitie	Totaal investering	2020	2021	2022	2023
Marketing en communicatie (budget voor inzetten online & offline media)	280.000	100.000	80.000	60.000	40.000
Eenmalige investeringen in voorzieningen en beleving	1.673.000	658.000	380.000	350.000	285.000
Beheer en onderhoud – kwaliteit op orde houden	226.500	66.500	60.000	50.000	50.000
Totaal	2.179.500	824.500	520.000	460.000	375.000

Voor de dekking van bovenstaande is het volgende voorstel/

Marketing en Communicatie een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeenten en provincies (50/50).

Beheer en onderhoud; 2/3 gemeenten, 1/3 eigenaren van terreinen/routes

Eenmalige investeringen: projectfinanciering, waarbij afhankelijk van de eigendomssituatie (openbare ruimte of privéterrein) overheid of particulier het initiatief neemt om dekking rond te krijgen.

Het programma Vitale vakantieparken van de provincie Drenthe werkt ook met bedrijven rond Frederiksoord. Het daadwerkelijk investeren in vakantieparken gaat buiten de reikwijdte van dit VTE programma. In samenwerking met het programma Vitale vakantieparken is het wellicht wel mogelijk een gebiedsontwikkelpun op te stellen, waarbij dag- en verblijfsrecreatie perspectieven in samenhang worden meegenomen. De provincie Drenthe heeft max € 50.000 per plan beschikbaar, onder voorwaarde dat de gemeente eenzelfde bedrag op tafel legt.

De volledige projectenlijst is als bijlage in Excel-bestand toegevoegd.